

Farliga ämnen
Lorens van Dam
010-2404344
lorens.van.dam@msb.se

Konsekvensutredning för upphävande av Statens Räddningsverks föreskrifter (SRVFS 2006:11) om förpackning och märkning av explosiva varor

1 Problemet

Statens räddningsverks föreskrifter SRVFS 2006:11 om förpackning och märkning av explosiva varor ställer krav på förpackning och märkning av explosiva varor som släpps ut på marknaden. Förpackningskraven upprepar i huvudsak dem som finns i regelverken för transport av farligt gods på väg, MSBFS 2011:1 (ADR-S). De märkningskrav som ställs är att varje förpackning ska vara märkt motsvarande ”de krav som ställs i dessa avseenden i ADR-S”, samt med kontaktuppgifter till företaget, nettovikten explosiv vara och bäst-före-datum. ”De krav som ställs i dessa avseenden i ADR-S” är i huvudsak en varningssymbol för explosionsfaran, uppgift om riskgruppen och ett UN-nummer.

Europaparlamentet och rådets förordning 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (CLP-förordningen) ställer också krav på förpackning och märkning av explosiva varor som släpps ut på marknaden. Förpackningskraven är allmänt hållna, medan märkningskraven är mycket detaljerade och innehåller utbredda krav på märkning för explosionsfaran, samt krav på kontaktuppgifter till företaget och nettovikten explosiv vara (det sistnämnda endast om produkten tillhandahålls till allmänheten). Indirekt ger kravet på märkning för explosionsfaran också uppgift om riskgruppen.

Kraven i SRVFS 2006:11 och CLP-förordningen överlappar varandra, och SRVFS 2006:11 ställer även krav som går utöver dem som finns i CLP-förordningen. En viss motstridighet mellan de två regelverken finns också. Då CLP-förordningen är en direktverkande rättsakt från EU, måste SRVFS 2006:11 revideras eller upphävas. En analys har gett vid handa att ett upphävande av SRVFS 2006:11 är den mest lämpliga lösningen, och detta måste göras genom en föreskrift från MSB.

2 Alternativa lösningar

Alternativet till att upphäva SRVFS 2006:11 är att ge ut nya föreskrifter med samma innehåll, men som undantar de explosiva varor som förpackats och märkts enligt CLP-förordningen. Dessa nya föreskrifter skulle behöva upphävas den 1 juni 2015, då CLP-förordningen blir obligatorisk för alla explosiva varor.

3 Berörda

De företag som släpper ut explosiva varor på marknaden i Sverige (importörer och tillverkare) berörs direkt av ett upphävande av SRVFS 2006:11, då det är dessa som förpackar och märker.

Även de som hanterar explosiva varor (näringsidkare eller privatpersoner) kan komma att beröras, då detaljerade krav på varningsmärkning för explosionsfaran kommer att saknas för explosiva blandningar (och föremål som innehåller explosiva blandningar) som släpps ut på marknaden under en övergångsperiod fram till 1 juni 2015. Det finns dock flera andra regler som till stor del täcker upp området:

- Enligt 14 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) ska den som släpper explosiva varor på marknaden genom märkning eller på annat sätt lämna de uppgifter om varorna som är av betydelse för att bedöma brand- eller explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion.
- Enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2011:19 om kemiska arbetsmiljörisker (som ersätter AFS 2000:4 på samma område från den 1 juli 2012) krävs märkning för explosionsfaran på arbetsplatser.
- Enligt MSBFS 2011:1 om transport av farligt gods på väg och i terräng (ADR-S) och MSBFS 2011:2 om transport av farligt gods på järnväg (RID-S) krävs märkning för explosionsfaran på transportförpackningen vid transport på väg och järnväg. Det är vanligen transportförpackningen som tillhandahålls vid professionell överlåtelse. Motsvarande regler finns för andra transportslag.

4 Kostnader och andra konsekvenser

Kostnader

Ett upphävande av SRVFS 2006:11 innebär inga kostnader för företagen.

Andra konsekvenser

En effekt av ett upphävande av SRVFS 2006:11 är att det för explosiva blandningar, inklusive explosiva föremål som innehåller blandningar, uppstår ett visst glapp i regleringen av förpackning och märkning. Dessa explosiva varor behöver inte märkas och förpackas enligt CLP-förordningen förrän 1 juni 2015. Explosiva ämnen och föremål som innehåller explosiva ämnen ska däremot märkas och förpackas enligt CLP-förordningen sedan 1 december 2010.

Under tidsperioden mellan upphävandet av SRVFS 2006:11 och 1 juni 2015 kommer det inte att finnas några detaljerade regler om att explosiva blandningar måste förpackas och märkas för explosionsfaran (t.ex. med en symbol föreställande en briserande bomb) vid utsläppande på marknaden. Dock gäller fortsatt kravet enligt 14 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE), vari anges att ”Den som [...] släpper ut [explosiva varor] på marknaden ska genom märkning eller på annat sätt ska lämna de uppgifter som är av betydelse för att bedöma brand- eller explosionsrisken samt konsekvenserna av en brand eller en explosion [...]”.

Utöver kravet i SRVFS 2006:11 och 14 § LBE, finns flera andra regelverk som kräver märkning av explosiva varor. Bland dessa återfinns Arbetsmiljöverkets föreskrifter AFS 2011:19 om kemiska arbetsmiljörisiker (som ersätter AFS 2000:4 på samma område från 1 juli 2012), som kräver märkning för explosionsfaran på arbetsplatsen och även ställer grundläggande förpackningskrav. I reglerna för transport av farligt gods (bl.a. MSBFS 2011:1 och 2011:2) ställs också krav på förpackning och märkning, vilket medför att transportförpackningar märks för explosionsfaran.

Den grupp som i någon mån kan komma att drabbas av att SRVFS 2006:11 upphävs är allmänheten. De explosiva varor som allmänheten hanterar är främst fyrverkeripjäser, nödraketer och ammunition. Ett fåtal så kallade ”handladdare” innehar dessutom svartkrut för egen tillverkning av ammunition. Utan SRVFS 2006:11 kommer detaljerade krav på märkning inte längre att finnas, men 14 § LBE gäller fortsatt och ställer krav på information om explosionsfaran, t.ex. genom märkning. Det bedöms inte som troligt att märkningen på redan existerande produkter skulle förändras vid ett upphävande av SRVFS 2006:11. Vidare kan det förmodas att informationskravet i 14 § LBE kommer att tillgodoses genom märkning i de flesta fall. Nya produkter som släpps ut på marknaden är ofta CE-märkta, och

de är enligt MSBFS 2010:2 undantagna andra märkningskrav, däribland SRVFS 2006:11. För dessa CE-märkta pyrotekniska artiklar krävs viss säkerhetsrelaterad märkning (bruksanvisning och säkerhetsavstånd), dock ingen uttrycklig varningsmärkning för själva explosionsfaran.

Slutligen kan det i viss mån förmodas att den explosiva effekten hos de produkter som allmänheten hanterar ofta är välkänd för de flesta även utan märkning för explosionsfaran, bl.a. fyrverkeripjäser och ammunition, då det är för just denna effekt de tillhandahålls.

5 Överensstämmelse med Sveriges medlemskap i EU

Upphävandet av SRVFS 2006:11 innebär en anpassning till gällande EU-regler.

6 Ikraftträdande och informationsinsatser

Upphävandet av SRVFS 2006:11 bör ske snarast, då viss konflikt föreligger med EU-förordning 1272/2008 (CLP-förordningen). Föreslaget datum är 1 september 2012.

Då kravet på information om explosionsfaran i 14 § lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor gäller, bör MSB informera hur detta krav exempelvis kan tillgodoses. För explosiva varor som inte märks och förpackas enligt CLP-förordningen kan märkning exempelvis ske på det sätt som SRVFS 2006:11 föreskrivit även om denna upphävs. Det är dock inte obligatoriskt att märka på detta sätt efter upphävandet och det åligger den som släpper den explosiva varan på marknaden att informera eller märka på ett sådant sätt att 14 § LBE är uppfylld. Information om detta kommer att finnas på MSB:s webbplats www.msb.se.

Det bedöms att informationsinsatser behövs vad gäller de nya reglerna för klassificering, märkning och förpackning (CLP-förordningen) och deras tillämpning på explosiva varor. Detta är dock Kemikalieinspektionens ansvarsområde, men MSB är redan idag dem behjälpliga inom brand- och explosionsområdet och avser fortsätta vara det. I samband med denna information behöver det upplysas om att SRVFS 2006:11 har upphävts.

7 Företag som berörs

Företag som släpper ut explosiva varor på marknaden berörs.

8 Tidsåtgång och administrativa kostnader för företag

Ett upphävande av SRVFS 2006:11 innebär varken tidsåtgång eller administrativa kostnader för företagen. De som idag förpackar och märker enligt SRVFS 2006:11 kan frivilligt fortsätta med detta avseende explosiva blandningar (och föremål som innehåller explosiva blandningar) fram till 1 juni 2015. Därefter blir CLP-förordningen obligatorisk även för dessa varor.

9 Andra kostnader och förändringar för företag

Inga andra kostnader eller förändringar för företagen förutses.

10 Konkurrensförhållanden för företag

Ett upphävande av SRVFS 2006:11 befrämjar konkurrensen mellan företag inom EU, då föreskrifterna utgör en nationell särreglering. Detta underlättar därmed även exporten till andra EU-länder för svenska företag.

11 Andra aspekter för företag

Inga andra aspekter för företagen.

12 Särskilda hänsyn till små företag

Ingen särskild hänsyn till småföretag behövs då det är frågan om ett upphävande av regler.

13 Kontaktpersoner

Lorens van Dam, kemist/handläggare, tel. 010-2404344, lorens.van.dam@msb.se

Kim Reenaas, myndighetsjurist, tel. 010-2405066, kim.reenaas@msb.se